

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.8, april 2016

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved dr.phil. Matthew James Driscoll

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

Literatur-Tidendens Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro

ved Vibeke A. Pedersen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Forhistorien
- 3 Anmeldelsernes ros og ris
  - 3.1 P. E. Müller
  - 3.2 Christian Molbech
- 4 Grundtvigs forsvar
  - 4.1 Borgstuedansk og skolemesterstil
  - 4.2 Bogstavtro oversættelse eller gendigtning?
- 5 Efterspillet
- 6 Anvendt litteratur

1 Anledning

Literatur-Tidendens Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro (herefter *Skudsmaal*) er Grundtvigs 80 sider lange reaktion på særligt en af de to anonyme anmeldelser, der handlede om *Prøver af Snorros og Saxos Krøniker* (herefter *Prøverne*). Denne bog var udkommet i september 1815, men anmeldelserne kom først i begyndelsen af 1816. Grundtvigs *Skudsmaal* udkom den 19. april 1816.

Prøverne rummede et indledningsdigt, et forord på 20 sider og 98 siders oversættelser. Oversættelserne bestod af udsnit af *Olav den helliges Saga*, der skildrer slaget ved Stiklestad og kong Olavs fald, og “Om den gullandske Kongelinie i Danmark” – tre kærlighedsfortællinger fra Saxos *Gesta Danorum*

(*Danmarkshistorien*, 7. bog).

På trods af, at anmeldelserne ikke var signerede, ved man, at anmeldelsen i tidsskriftet *Athene* var skrevet af Christian Molbech (omkring februar 1816), og at den meget længere anmeldelse i *Dansk Litteratur-Tidende* 1816, nr. 7, 8 og 9 var af Peter Erasmus Müller (*Bibliografien* 4, s. 25). Især på den sidste reagerede Grundtvig med *Skudsmaal*, hvorpå Müller svarede igen med en 23-siders pjece, *Tillæg til Recensionen over Pastor Grundtvigs Prøveoversættelse af Saxo og Snorro* (1816b).

2 Forhistorien

Bag *Prøverne* stod Det kongelige Selskab for Norges Vel, der i første omgang udelukkende havde ønsket en oversættelse af Snorres *Heimskringla* ([se indledningen til *Prøverne*, afsnittet om tilblivelsen](#)). Grundtvig mente imidlertid, at Saxos *Danmarkshistorien* og Snorres fortælling om de tidlige norske konger supplerede hinanden i en sådan grad, at han ikke ønskede at adskille oversættelserne af de to værker. Særligt efter tabet af Norge i 1814 ønskede Grundtvig at tydeliggøre de to landes fælles fortid ([om Saxo og hans værk, se indledningen til Grundtvigs oversættelse her](#)).

Prøverne blev udgivet sammen med en subscriptionsindbydelse. Det var tanken, at de – i forhold til deres betydelige omfang – skulle blive ganske billige, så ikke kun de rigeste havde råd til at anskaffe dem. Det var heller ikke meningen, at boghandlere skulle tjene på dem; og Grundtvig regnede med, at hans oversætterløn skulle være lille. Tankerne bag økonomien i værket minder om vore dages bogklubbers (Lundgreen-Nielsen 2010, s. 60 og 74).

Det var således Grundtvigs kongstanke, at oversættelserne skulle blive en ‘folkekrønike’, der kunne vække menigmands kærlighed til og stolthed over fortidens store bedrifter. Derfor skulle de tale direkte, også til den jævne mand eller kvinde. I disse år studerede Grundtvig en række ældre danske kilder for netop at tilegne sig en sprogtone, der var genuint dansk: *Rimkrøniken*, Peder Laales ordsprog, *Jyske Lov* og folkeviserne (Lundgreen-Nielsen 2010, s. 65).

Han havde forstillet sig, at oversættelsen af Saxo skulle fremstå som en befrielse fra det latinske snøreliv, som teksten hidtil havde være indespændt i (Grundtvig 1815, s. XXXIV). Oversættelsen af Snorre skulle til gengæld give læserne en forestilling om det ældre nordiske sprogs karakter. Grundtvig var således klar over, at der skulle være forskel i oversættelsernes stil, ligesom der var det på forlæggerens.

Flemming Lundgreen-Nielsen har karakteriseret Grundtvigs sigte på følgende vis: “den interesserede, men uuddannede læser skulle kunne tilegne sig det hele uden at bekymre sig om Saxos brede latinske retorik og Snorres knappe sagadiktion” (2010, s. 73).

Samtidig ville de poetiske indskud i begge værker i højere grad være underlagt Grundtvigs kunstneriske inspiration, dvs. hans ret til at digte videre på essensen snarere end at levere en bogstavtro oversættelse. I øvrigt ændrede Grundtvig

oversættelsestaktik mht. de poetiske passager undervejs: først søgte han at genskabe de gamle nordiske vers med kortlinjer og bogstavrim, siden opgav han, så hverken de oldislandske versmåls eller de latinskes formkrav blev overholdt i oversættelsen (Grundtvig 1815, s. XXXIII).

3 Anmeldelsernes ros og ris

Ikke alle Grundtvigs anstrengelser faldt i god jord. Begge de anonyme anmeldere følte sig “stødt af Grundtvigs profetiske gebærder og selvforståelse”, især i indledningsdigt og fortale (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 685). De havde derudover svært ved at goutere hans stil. Mod forventning var det ikke den mange steder overdrevent arkaiserende sprogform, der vakte anstød, men snarere det, som anmelderne forstod som det platte, der generede.

3.1 P. E. Müller

Den anonyme anmeldelse i *Dansk Litteratur-Tidende* strækker sig over numrene 7, 8 og 9, hvor hvert nummer behandler et tema i forhold til Grundtvigs *Prøver*. I nr. 7 omtales udelukkende selve oversættelsesprojektet, dets mulige økonomi og dets nationale betydning i både Danmark og Norge. I nr. 8 begynder anmelderen med betinget at prise Grundtvigs indledningsdigt, der opmuntrer læseren “til at henvende sin Hu paa Fædrenes Idrætter” (Müller 1816a, s. 113). Anmelderens begejstring ville dog være større, “naar Forf. ikke talte saa meget, om hvad han har ahnet, han har skuet, han har varslet, han har truet” (s. 113). Derefter bringes et uddrag fra 7. bog af Saxos latinske tekst (efter Stephanius' latinske udgave, *Saxonis Grammatici Historiæ Danicæ libri XVI* fra 1644) efterfulgt af den ældre oversættelse (dvs. Vedel 1575) og Grundtvigs, hvor de to oversættelser var sat op i parallelle spalter (s. 116 f.), så læseren med anmelderen let kunne sammenligne. Konklusionen på denne sammenligning bliver, “at Oversættelsen er forfattet med Aand, at Sproget bevæger sig frit i samme, og dog vedbørligen slutter sig til Texten” (s. 117). Kort sagt: ubetinget ros.

Anerkendelsen gælder også de vers hos Saxo, som Grundtvig har oversat:

Saare skønne, som man kunde vente det af en saa øvet Digter, ere de Vers, der i Oversættelsen ligesom i Originalen oplive Fortællingen. Med Grund ere de oversatte frit, da det her ikke kom an paa enkelte Ord, fordi Saxo vist nok har taget sig megen Frihed med at oversætte Skaldeqvadene i latinske Phraser (Müller 1816a, s. 119).

Vi ser her, at anmelderen principielt tilslutter sig den af Grundtvigs oversættelsesstrategier, der går ud på, at der ved vers hersker en meget større frihed end ved prosaen. Til gengæld huer det ham ikke, at Grundtvig tildigter flere verslinjer, der ikke er belæg for hos Saxo (Müller 1816a, s. 120). Fx har Grundtvig udvidet Habors (eller Hagbards) sang med følgende linjer:

Og hvad klart i dem afmales,
Mindes, til hvert Hjerte svales (Grundtvig 1815, s. 82)

Derudover er anmelderen utilfreds med, at Grundtvig indfører en række forældede eller dialektale ord, som igen vil kræve oplysninger eller forklaringer i noteform, fx “Dressel” eller “strag” (s. 120). Værre er det dog efter hans mening, “at her findes saa mange uædle og lave Udtryk, der, uden for Borgstuen, allene taaes i et komiskt Foredrag” (s. 121). Her tænker han på udtryk som “dennehersens Olav” eller “kom drattende bag efter” eller “den Flødskiæg” (s. 121).

Hvad Snorre-oversættelsen angår, kommer anmelderen med nogle eksempler på, at Grundtvig ikke kender nok til oldislandsk, fx er “Hvæsserim” – hvormed Grundtvig mener rim, der skærper sindet eller opmuntrer til bedrift – ikke en god oversættelse af ‘aminnigarvisor’, der snarere betyder viser, der huskes (s. 122).

Endelig kommer anmelderen i nr. 9 igen ind på, hvordan Grundtvig ødelægger tekstens integritet, når han tilsætter for meget af sit eget i gendigtningen af versene hos Snorre. Det gælder både Grundtvigs hjemmelavede kenninger som “Kongehalds Fugle” (der skal betyde krigere) og “Ørneklø-Timen” (der skal betyde krigsstund; begge Grundtvig 1815, s. 19), hans billedsprog, når det tager billeder fra den jødisk-kristne kulturkreds som “Uomskaarne Hjerter” og “Næser høie” (Grundtvig 1815, s. 45), og de tildigtninger, der ikke har hjemmel i grundteksten. Ikke desto mindre er hans konklusion, at Grundtvig har evner og muligheder til at levere en god oversættelse af Saxo og Snorre. Han kunne derfor ønske:

at de gamle Skaldeqvad maatte blive oversatte vel ikke aldeles ordret, men nøiagtigere end i den meddelte Prøve. Just Hr. G. var i Stand til at gjøre dette, hvis han vilde, uden at Versene derfor skulde savne Velklang (Müller 1816a, s. 144).

3.2 Christian Molbech

Molbech bringer sin anonyme anmeldelse i tidsskriftet *Athene* under overskriften “Prøver af Snorros og Saxos Krøniker i en ny Oversættelse”. Han er så begejstret for selve tanken om at lave en samlet oversættelse af Saxo og Snorre, at han ligefrem foreslår: “uden Vederlag at uddele i det mindste et Exemplar til hvert Kirkesogn i Landet” (1816, s. 73), så de kan komme helt ud i alle landets afkroge.

Som Müller bringer Molbech et uddrag af Grundtvigs oversættelse sat op i spalter, hvor han sammenligner Grundtvigs med de tidligere, så læserne selv kan danne sig et indtryk af forskellene. S. 79-82 viser et stykke fra Snorre om Kalv og Olaf (kap. 228) i henholdsvis Grundtvigs og Gerhard Schønings tresprogede udgave og oversættelse, *Norske Kongers Historie* (1778, bind 2; heri kap. 240) og et stykke fra Saxo om kong Siger (7. bog, kapitel 8.3-4) i Vedels oversættelse (1610-udgaven).

I teorien er han – som Müller – et langt stykke af vejen enig i Grundtvigs oversættelsesmetode og udtrykker, at der

imod denne ikke lader sig gjøre nogen grundet Indvending, naar Hensigten ei er at levere en saadan ordret Oversættelse [...], men en *dansk* Saxo og Snorre, der med Lyst og Lethed kan læses af Menigmand (Molbech 1816, s. 74).

Derimod kniber det mere for ham at forstå den måde, hvorpå Grundtvig i praksis

udfører oversættelsen:

baade Aanden i disse og Sproget i Oversættelsen skal nyde hver sin Ret; den maa give os Originalerne, omklædte i *vort* danske Sprog, men ikke et Værk, hvori vel disses Aand er bevaret, men Legemet (Sprog og Maneer) *forvandlet* til et udvortes originalt Arbeide af Oversætteren (Molbech 1816, s. 75).

Med andre ord: efter Molbechs mening oversætter Grundtvig både Saxo og Snorre, så de taler grundtvigsk, ikke deres eget sprog.

Molbech vil derfor advare Grundtvig om, “ei at lade Saxo og Snorre tale alt for liigt ham selv” (Molbech 1816, s. 76). Hans kritik opsamles således: “alt for hyppigen, støder man paa Ord og Udtryk af Almuesproget og den daglige Tale, paa visse plebeiske Talemaader og Vendinger i Sproget, der [...] næsten allevegne kunde være ombyttede med ædlere” (s. 83). Grundtvig falder “fra Historiens ædle Stiil og værdige Tone ned til et søgt Hverdagssprog, til overflødige Archaismer og til en Lavhed i Udtryk, som endog Menigmand snarere vil stødes ved, end finde Behag i” (s. 83). Grundtvigs dansk er flere steder så specielt, at også Molbech ligefrem savner ordforklaringer på hans dialektord (s. 84).

4 Grundtvigs forsvar

I begge anmeldelser uddeltes mange roser undervejs. Overordnet set var anmelderne enige om, at Grundtvig var den bedste til oversætteropgaven, at mange af hans forslag var fornuftige, og at hans digtereverser kom ham til hjælp, når de vanskelige vers skulle oversættes – både hos Snorre og Saxo. Det kan derfor undre, at Grundtvig tager så meget på vej, at han må udsende et 80 sideres modsvar. Der findes endda yderligere materiale til hans gensvar (i [fasc. 331.8](#) på Grundtvig-arkivet på Det Kongelige Bibliotek i København, se Lundgreen-Nielsen 1980, s. 685).

Eksemplerne i Grundtvigs *Skudsmaal* rettede sig stort set kun mod Müllers anmeldelse. Da Müller (endnu) ikke havde lagt navn til, omtales han konsekvent som “Rec.”, dvs. recensenten eller anmelderen.

4.1 Borgestuedansk og skolemesterstil

Grundtvig svarede indirekte på indvendingerne mod det meget jævne sprog ved at fylde *Skudsmaal* med ordsprog, der understreger hans tilstræbte folkelighed. Ganske morsomt havde han samlet en stor del af ordvalgskritikken i et enkelt stykke (Grundtvig 1816, s. 26), som direkte spiller på kritikken i *Athene* (Molbech 1816, s. 83; se også Skautrup 1968, bind 3, s. 326 f.), idet han i et enkelt afsnit stort set får anvendt alle de eksempler, som Molbech havde fremhævet.

To ord, der optrådte hyppigt i både anmeldelserne og i *Skudsmaal*, var ordene ‘borgestue’ og ‘borgestuedansk’. Det sidste ord er Grundtvigs egen betegnelse her fra 1816 (Skautrup 1968, bind 3, s. 324). For Grundtvig var det et begreb, han så at sige vedkendte sig på trods (Lundgreen-Nielsen 2010, s. 59). Det er svært at finde en dækkende moderne betegnelse for det dansk, man kunne høre i borgestuerne, dvs. det rum, hvor tyendet på en herregård eller større bondegård opholdt sig og indtog sine

måltider. “Karakteristisk for borgestuedanskens *ordforråd* er da først og fremmest dagligdagens, derunder også dialekternes ord og ordforbindelser, gerne de kraftige, der grænser op til det vulgære lag” (Skautrup 1968, bind 3, s. 328). Begrebet dækker et jævnt, folkeligt dansk – ikke uden humor og selvironi.

For Grundtvig rummede borgestuedansk noget positivt. Det var et ordreservoir, hvorfra han kunne hente ældre ord og vendinger, som det dannede københavnnerborgerskab ikke nødvendigvis kendte til. For det selvsamme borgerskab derimod, som fx P.E. Müller og Christian Molbech tilhørte, kom begrebet til at dække noget lavere, der helst burde undgås i litterære værker – med mindre det var et bevidst komisk islæt (Molbech 1816, s. 121) – og i alt fald under ingen omstændigheder burde promoveres. Anmelderne og Grundtvig stod simpelthen på hver sin side af en sprogkløft: “Når Grundtvig kunde fare så voldsomt frem, skyldtes det hans faste overbevisning om, at hos folket, i den jævne mands mund havde det rette og gamle danske modersmål altid levet, og dette skulde nu igen gøres levende litterært” (Skautrup 1968, bind 3, s. 327).

Hvor borgestuedansk var et skældsord for anmelderne, klandrede Grundtvig i *Skudsmaal* anmelderne for at dadle ham, som var de en “Puge-Skolemester” (1816, s. 7), der talte i ‘skolemesterstil’ til ‘pogen’ Grundtvig. Kritik er i sig selv ikke problematisk for Grundtvig, men han bryder sig ikke om den “*Skolemesterstil*, [...] der føres hos Athene hvor Drengene spille Mester paa Borde og Bænke, eller i Literatur Tidenden, hvor Folk, der skulde have bedre Forstand, staae med Huen i Haanden for hinanden” (1816, s. 28 f.).

4.2 Bogstavtro oversættelse eller gendigtning?

Det havde aldrig været Grundtvigs hensigt at give en historisk-filologisk eller en ord-til-ord-oversættelse – det havde han allerede givet udtryk for i forordet til *Prøverne*:

Det er ikke her Sagen at levere en saadan ordret Oversættelse, som for Historikeren kunde tjene i Grundskriftets Sted, et Arbeide, som om det ogsaa var mueligt, dog ei vilde være Umagen værd, da Ingen bør vove sig til at være nordisk Historieskriver, uden selv at forstaae saavel Islandsk som Latin. Her er det Hovedsagen at levere de gamle Skrifter i deres eiendommelige Aand, i et let, fatteligt og trohjertigt Sprog, jo nærmere man kan holde sig til Grundskriftets Ord, Vendinger og Talemaader des bedre; thi des troere og fuldstændigere et Billede leverer man, men i Nødsfald skal man lade fare hvad der ei er vigtigt og ei lader sig forene med de ypperste Fordringer (Grundtvig 1815, s. XXX).

I *Skudsmaal* præciserede han sit syn på den mere udviklede del af den norrøne skjaldedigtning:

Har jeg da ikke meget mere Lov til at sige: de af Versene hos Snorro som jeg forstaaer og finder poetiske vil jeg stræbe at oversætte, hvor jeg derimod kun finder eller forstaaer enkelte Billed-Udtryk eller vittige [her: spidsfindige eller spøgefulde] Vendinger, der vil jeg benytte dem paa det Bedste, og kun af al Magt stræbe efter at bevare de gamle Skjaldes Aand og intet historisk Træk tilsætte eller udelade? (Grundtvig 1816, s. 59).

Udsagnet svarede imidlertid ikke helt til, hvad han i praksis havde gjort i *Prøverne*, hvilket især Müller havde påvist (Müller 1816a, s. 126 f.).

Allerede inden Grundtvig påbegyndte oversættelsen, havde han i et brev til Selskabet for Norges Vel fra juli 1812 formuleret sine synspunkter meget skarpt, så selskabet bag projektet vidste på forhånd, hvad det var gået ind til:

Stort poetisk Værd have, som bekendt, de fleste Vers i Snorro ikke, saasom de alle ere fra det Tidsrum under og efter Harald Haarfager da kunstig [kunstfærdig] Versebygning og pralende Ord skulde erstatte Mangelen paa høie Tanker og ukunstlet Ynde, men gør det, naturligtvis, som de fleste af vor Tids Surrogater, kun for Børn og Narre. Imidlertid er der stor Forskiel, Eivind Skaldespiller havde herlige lyse Øieblikke, hos Thjodolf findes mangengang en gribende, trohjertig Vending midt i den brammende Ordkløgt. Nu tænker jeg som saa, hvor Saadant findes der hjemler det Verset Ret til Oversættelse, men hvor Kunsten mere bestaar i høitragende mest mythologiske Ord, eller hvor det slet ikke indeholder Andet end hvad der staar foran i Prosa, synes det mig ei Umagen værd at spille Tid og Ord, aldenstund Lægmand ei deri kan finde mindste Behag eller Forstand. At Versene for en Gransker baade som Stadfæstelse og Vidnesbyrd altid blive mærkværdige er en anden Sag. Dette om Valget og hvad nu Oversættelsen angaaer da gør jeg mig til Lov at give Meningen, saavidt jeg kan komme efter den uforfalsket (citeret efter Johansen 1968, s. 57).

Ondskabsfuldt parafraseret: ord, som Grundtvig ikke forstod, ville han springe over. Dybest set mener han, at dele af den norrøne skjaldekunst uden for edda-digtningen er *for søgt*, en slags 'entartete Kunst', længe før dét begreb blev opfundet. Man kan sige, at Grundtvig bandlyser skjaldekunstens raffinerede billeder som overflødig sprogligt praleri.

5 Efterspillet

P.E. Müller svarede igen med en pjece på 23 sider, *Tillæg til Recensionen over Pastor Grundtvigs Prøveoversættelse af Saxo og Snorro* (1816b, herefter *Tillægget*), denne gang i eget navn. I *Tillægget* gentog Müller en del af de eksempler og pointer, han allerede havde anført i anmeldelsen og gik dybere ind i de oldislandske udtryk, navnlig kenningerne (fx s. 16 og 18). Derudover kommenterede han gloser, som Grundtvig havde været i tvivl om (s. 19-21). Han indrømmede, at han et sted havde citeret Grundtvig forkert, ligesom Grundtvig havde fejlciteret ham (s. 20 f.).

Hans ærinde med anmeldelsen havde især været "at formaae Hr. Gr. til at fordanske Skaldeqvadene med Troskab" (s. 9). Samtidig rakte han også en hånd frem mod Grundtvig, idet han tilbød denne, at han til sit oversættelsesarbejde bl.a. kunne låne et håndskrift, han havde købt af filolog og medarbejder ved Heimskringlaudgaven, Jón Ólafsson. Det skal ikke "blive [ham] nægtet, naar han derom henvender sig til mig" (s. 13).

Grundtvig reagerede dog ikke på *Tillægget*, men fortsatte sit oversættelsesarbejde.

Indsamlingen af subscriptionskister gik imidlertid mere trægt end forventet. Tiden var åbenbart ikke moden til den bogklubslignende finansieringsmetode, som Det kongelige Selskab for Norges Vel og Grundtvig havde forestillet sig (Lundgreen-Nielsen 2010, s. 60 og 74). Det er ikke til at sige, om det havde noget med de kritiske anmeldelser at gøre. Ikke desto mindre fortsatte Grundtvig ufortrødent sit

oversættelsesarbejde. De endelige oversættelser af Snorre og Saxo, som hver fyldte tre sidetalsstærke bind, begyndte at udkomme allerede i 1818 og var færdige i 1823. For en nærmere redegørelse herom, se *Bibliografien* 1, s. 146 f.

6 Anvendt litteratur

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954)
- Grundtvig, N.F.S. (1815) *Prøver af Snorros og Saxos Krøniker i en ny Oversættelse samt et Ord til Danske og Norske*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1816) *Literatur-Tidendes Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro*. København
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*. København
- Johansen, Steen (1968) "Hvorledes kom Grundtvig til at oversætte Saxo og Snorre?" i *Grundtvig-Studier 1968*, s. 53-64. København
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) *Det handlende ord. N.F.S. Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819*. København
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (2010) "N.F.S. Grundtvig og Saxo og Snorre" i *Saxo og Snorre*, red. Jon Gunnar Jørgensen, Karsten Friis-Jensen & Else Mundal, s. 37-75. København
- [Molbech, Christian] (1816) "[Anmeldelse af *Prøver af Snorros og Saxos Krøniker*]" i *Athene. Et Maanedsskrift*, nr. 1, s. 70-88. København
- [Müller, Peter Erasmus] (1816a) "[Anmeldelse af *Prøver af Snorros og Saxos Krøniker*]" i *Dansk Litteratur-Tidende*, nr. 7, s. 97-101, nr. 8, s. 113-128 og nr. 9, s. 139-144. København
- Müller, Peter Erasmus (1816b) *Tillæg til Recensionen over Pastor Grundtvigs Prøveoversættelse af Saxo og Snorro*. København
- Skautrup, Peter (1968, 2. udg.) *Det danske Sprogs Historie*, bind 1-4. København
- Snorre Sturluson (1777-1783) *Heimskringla edr Noregs Konunga Sögur, af Snorra Sturlusyni. Snorre Sturlesons Norske Kongers Historie. Historia Regum Norvegorum conscripta a Snorrio Sturlæ Filio quæ sumtibus serenissimi et clementissimi principis, Daniæ Norvegiæque hæredis Frederici Magni regis, Frederici, filii. Nova, emendata et aucta editione [...]*, udg. Gerhard Schøning & Skúli Thorlacius, bind 1-3. København
- Stephanius, Stephanus Johannis udg. (1644) *Saxonis Grammatici Historiæ Danicæ libri XVI*. København
- Vedel, Anders Sørensen overs. (1575) *Den Danske Krønike som Saxo*

Grammaticus screff, halfffierte hundrede Aar forleden: Nu først aff Latinen vdsæt, flittelige offuerseet oc forbedret. København

- Vedel, Anders Sørensen overs. (1610, 2. udg.) *Den Danske krønike Som Saxo Grammaticus skreff, Halfffierte Hundrede Aar forleden. Først aff Latinen vdsæt, flittelige offuerseet oc forbedret, Aar M. D. LXXV. Oc nu, effter Kongelig Mayestatz Privilegium i 10. Aar icke at maa efftertryckis, Paa Ny Prentet, [1. udg. 1575]. København*